

POSTANOWIENIE

Dnia 24 maja 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Roman Sądej

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

w sprawie **A. C.**

skazanego z art. 148 § 1 k.k.

po rozpoznaniu na posiedzeniu

w dniu 24 maja 2013 r.,

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 20 stycznia 2005r., utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 2 czerwca 2004r., w sprawie IV K .../03

na podstawie art. 544 § 2 i 3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

- I. stwierdzić brak podstaw do wszczęcia postępowania wznowieniowego z urzędu;**
- II. oddalić wniosek obrońcy skazanego o wznowienie;**
- III. obciążyć skazanego A. C. kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego w kwocie 20 zł (słownie: dwadzieścia złotych).**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 2 czerwca 2004 r., w sprawie IV K .../03, A. C. został skazany za przestępstwo z art. 148 § 1 k.k. na karę 13 lat pozbawienia wolności.

Apelacje od tego wyroku wnieśli prokurator oraz obrońca oskarżonego. Po ich rozpoznaniu Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 20 stycznia 2005 r., utrzymał w mocy tenże wyrok uznając obydwie apelacje za oczywiście bezzasadne.

Wniosek o wznowienie postępowania złożył obrońca skazanego, wskazując jako podstawę tego wniosku przepis art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. Z jego uzasadnienia wynika, iż zdaniem autora wniosku w sprawie ujawnił się nowy dowód, który może podważyć prawdziwość przyjętych przez sąd pierwszej instancji – i zaakceptowanych przez Sąd odwoławczy - ustaleń faktycznych, wskazujący na to, że skazany A. C. nie popełnił przypisanego mu czynu. A zatem w rzeczywistości podstawą przedmiotowego wniosku o wznowienie postępowania był przepis art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k., chociaż tej szczegółowej podstawy wymienionej w lit. a powyższego przepisu nie wskazano wprost.

W ocenie wnioskodawcy takim nowym dowodem, spełniającym kryteria w/w przepisu i wykluczającym udział skazanego w przestępstwie są zeznania świadka G. K. Przyznał zarazem, że już w toku postępowania przed Sądem I instancji obrońca złożył stosowny wniosek o przesłuchanie tej osoby, lecz z uwagi na nieznane miejsce pobytu świadka ostatecznie cofnął wniosek. Obrońca zarzucił, iż Sąd Okręgowy nie podjął z urzędu działań zmierzających do ustalenia, gdzie świadek może przebywać, mimo że relacje G. K. „mogły przybliżyć wyjaśnienie rzeczywistego przebiegu zdarzenia”. W przekonaniu obrońcy podstawą wznowienia postępowania mogą być nie tylko dowody rzeczywiście nowe, nieznane przedtem sądowi, ale również takie, które były znane sądowi, lecz ten z nich nie skorzystał.

Obrońca skazanego A. C. podniósł również, że w jego przekonaniu wyrok Sądu Okręgowego w Ł. dotknięty jest bezwzględną przesłanką odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 542 § 3 k.p.k., gdyż skazany został pozbawiony prawa do obrony w sensie materialnym. Mają świadczyć o tym takie fakty, iż wyznaczony w postępowaniu przygotowawczym obrońca z urzędu nie wykonywał należycie swoich obowiązków, natomiast po prawomocności wyroku inny obrońca z urzędu odmówił wniesienia kasacji na korzyść skazanego.

Powołując się na wskazane powyżej okoliczności, obrońca skazanego wniósł o uchylenie wyroków sądów obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Prokurator Prokuratury Generalnej w piśmie z dnia 10 kwietnia 2013 r. wniósł o:

- oddalenie przedmiotowego wniosku o wznowienie postępowania w zakresie, w jakim powołuje się na podstawę z art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k.,
- uznanie, że brak jest podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego A. C. jest chybiony i nie zasługuje na uwzględnienie. Analiza przedstawionej przez wnioskodawcę tezy dowodowej stanowiącej podstawę wznowienia postępowania, która miałaby wskazywać na to, że skazany nie popełnił przypisanego czynu prowadzi do konkluzji, iż „dowód” ten nie byłby w stanie uprawdopodobnić błędności prawomocnych wyroków orzeczonych wobec skazanego.

W szczególności należy podkreślić, że w ramach postępowania o wznowienie nie jest dopuszczalna kontrola poprawności ustaleń faktycznych dokonanych przez sądy orzekające w sprawie, ani ponowne badanie prawidłowości oceny i wiarygodności dowodów, które przyjęto za ich podstawę. W trakcie tego postępowania przedmiotem rozstrzygnięcia jest kwestia istnienia podstaw do wznowienia, a nie odpowiedzialności karnej skazanego, gdyż tej dotyczy prawomocne orzeczenie kończące postępowanie sądowe. Wznowienie postępowania jest instytucją szczególną, której ściśle unormowania ustawowe w zakresie warunków formalnych, jego podstaw oraz co do trybu i zasad postępowania przy rozstrzyganiu w przedmiocie wznowienia, nie pozwalają na rozszerzającą wykładnię określających tę instytucję przepisów. Prawomocny wyrok posiada cechy trwałego rozstrzygnięcia przez sąd rozpatrywanej sprawy w zakończonym już tym orzeczeniem postępowaniu karnym. Przysługuje mu więc przymiot domniemania prawdziwości ustaleń faktycznych poczynionych w danej sprawie i stanowiących podstawę wyroku.

Wzruszenie tego domniemania, a w konsekwencji prawomocnego wyroku w drodze wznowienia postępowania może nastąpić tylko w sytuacjach ściśle określonych. Postępowanie karne nie podlega wznowieniu w przypadku zgłoszenia jakichkolwiek wątpliwości co do trafności zapadłego orzeczenia, nawet gdy nowe fakty i dowody nieznane przedtem sądowi stwarzają takie przypuszczenie, lecz może być wznowione tylko wtedy, gdy w sposób wiarygodny podważają one

prawdziwość dokonanych ustaleń faktycznych, a zatem gdy zachodzi wysokie prawdopodobieństwo błędności wyroku skazującego. (por: postanowienia Sądu Najwyższego; z dn. 24 kwietnia 1996 r., V KO 2/96, OSNKW 1996, z. 1 – 2, poz. 47; z dn. 7 września 2001 r., III KO 13/01, OSNKW 2001, z. 11 – 12, poz. 96; z dn. 20 października 2010 r., IV KO 38/10, R – OSNKW 2010, poz. 2006; z dn. 5 października 2011 r., II KO 6/11 Lex Nr 960 527). Rzecz jasna, iż samo zgłoszenie nowych faktów lub dowodów nie oznacza jeszcze, że sąd rozpoznający wniosek jest zobligowany wznowić postępowanie. Podlegają one bowiem ocenie sądu, która to ocena musi być dokonywana w ścisłym powiązaniu z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie w toku postępowania przed sądami I i II instancji. Niedopuszczalne jest oderwanie tej oceny od całokształtu dowodów będących podstawą skazania, gdyż byłoby to postąpienie nie mające nic wspólnego z realiami procesowymi konkretnej sprawy, ignorujące prawomocne ustalenia. Bowiem tylko *in concreto*, po rzeczowej konfrontacji zgłoszonych we wniosku nowych dowodów z dowodami dotychczas występującymi i analizowanymi przez sądy merytorycznie rozpoznające sprawę, możliwe jest stwierdzenie, czy dowody mające być podstawą wznowienia wskazują z wysokim prawdopodobieństwem, że ustalenia dokonane przez sądy obu instancji mogą być wadliwe. A zatem jest rzeczą oczywistą, że rozpoznanie wniosku o wznowienie na w/w podstawie ogranicza się do zbadania, czy rzeczywiście po uprawomocnieniu się wyroku skazującego ujawniły się nowe fakty i dowody, nieznane przedtem sądowi, wskazujące na wysoce prawdopodobną błędność wyroku, którego dotyczy wniosek o wznowienie (por: postanowienie Sądu Najwyższego z dn. 21 maja 2008 r., V KO 30/08, R – OSNKW 2008, poz. 1138).

Przechodząc na grunt przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, że analiza wskazanego przez wnioskodawcę źródła dowodowego nie pozostawia wątpliwości co do tego, że nie spełnia ono wymogu „nowego faktu lub dowodu” w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k.

Oczywiście można zgodzić się z obrońcą, gdy odwołując się do konkretnych judykatów Sądu Najwyższego stwierdza, że w powyższym przepisie „chodzi nie o wiedzę sądu o istnieniu jakiegoś dowodu, lecz o treść tego dowodu”, czy też „podstawę wznowienia postępowania mogą stanowić zarówno nowe fakty

wynikające ze znanych uprzednio źródeł dowodowych, jak też ujawnienie się nowych nieznanych sądowi dowodów o nowych faktach”. Rzecz jednak w tym, że tego rodzaju sytuacja nie zachodzi w przedmiotowej sprawie. Wniosek dowodowy o przesłuchanie w charakterze świadka G. K. został zgłoszony w postępowaniu przed Sądem I instancji przez obrońcę skazanego (k. 667), a zatem było to znane Sądowi źródło dowodowe. Wobec faktu, iż nieznane było miejsce pobytu świadka, wniosek ten ostatecznie został przez obrońcę cofnięty (k. 696), z czego jasno wynika, że wówczas do tego dowodu nawet obrona nie przywiązywała większej wagi.

Trafnie zauważył Prokurator w odpowiedzi na wniosek, iż nie sposób stwierdzić, jaką wiedzę na temat zdarzenia posiada G. K., skoro obrona nawet na obecnym etapie postępowania nie miała z nią kontaktu. Trzeba też zwrócić uwagę, że, według autora wniosku, świadek całą wiedzę ma posiadać z przekazu skazanego C. Jeśli tak, to trudno przyjąć, by G. K. posiadała inną wiedzę na temat krytycznego zdarzenia, niż uzyskaną od samego skazanego. W tym kontekście należy przypomnieć, że A. C. nie przyznał się do popełnienia przypisanego mu przestępstwa i w toku całego postępowania bądź to odmawiał składania wyjaśnień, bądź prezentował wersje zdarzenia odrzucone przez sąd jako niewiarygodne.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy uznał, że w zakresie żądania wznowienia postępowania na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. nie można uznać za „nowy dowód” postulowanego przesłuchania świadka G. K., a zatem wniosek obrońcy w tej części należało oddalić jako bezzasadny.

W przedmiotowej sprawie nie zachodzi także wskazywana przez obrońcę przesłanka o charakterze bezwzględnym. Należy przypomnieć, iż wznowienie w oparciu o podstawę wymienioną w art. 542 § 3 k.p.k., a więc z powodu uchybień, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., jest możliwe wyłącznie z urzędu, a nie na wniosek strony (por.: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 6, poz. 48).

Dlatego w tej części wniosek obrońcy został uznany jako sygnalizacja możliwości wystąpienia przesłanki z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. i potrzeby wznowienia postępowania z urzędu w oparciu o przepis art. 542 § 3 k.p.k.

Sąd Najwyższy stwierdza, że analiza akt przedmiotowej sprawy nie wykazała, by w toku postępowania karnego prowadzonego przeciwko A. C. doszło do

jakichkolwiek uchybień z art. 439 § 1 k.p.k., w tym do spełnienia przesłanki określonej w pkt 10 tego przepisu. Fundamentalną podstawą tego stanowiska jest fakt, że przepis ten dotyczy wyłącznie postępowania sądowego, a nie przygotowawczego, co wprost wynika z jego treści. W całym toku postępowania sądowego skazanego reprezentowała obrońca z wyboru – adw. E. W. (k. 589), co do której rzetelności nigdy nie zgłaszano zastrzeżeń. Niemniej warto też dodać, że i w postępowaniu przygotowawczym A. C. miał wyznaczonego obrońcę z urzędu. Nie przeprowadzono wówczas żadnych czynności, w których udział obrońcy był obligatoryjny, a wbrew twierdzeniu zawartym we wniosku, obrońca brał udział w czynności zaznajamiania się skazanego z materiałami śledztwa (k. 435).

Mając na uwadze wszystkie podniesione powyżej okoliczności Sąd Najwyższy stwierdził, że nie istnieją również podstawy do wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w stosunku do skazanego A. C.

O kosztach związanych z postępowaniem wznowieniowym orzeczono na podstawie art. 639 k.p.k.